

LEGAL INSIGHT

Ο ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΟΝΕΑ ΜΕ ΤΕΚΝΟ

Κυριακή Παππά
Ψαράκης Γιάννης

Η επαφή του τέκνου με αμφότερους τους γονείς του, εξυπηρετεί τον πάγιο σκοπό των διατάξεων του οικογενειακού δικαίου που αφορούν στο παιδί: το συμφέρον του τέκνου. Αυτή την επαφή διασφαλίζει το δικαίωμα επικοινωνίας του γονέα, ο οποίος δεν διαμένει με το ανήλικο. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις, έστω ακραίες, στις οποίες θα κριθεί ότι, επειδή – τελικά – δεν εξυπηρετείται το συμφέρον του τέκνου παρά μόνο η επιθυμία του γονέα, μπορεί να αποκλεισθεί παντελώς το δικαίωμα επικοινωνίας; Στο ερώτημα αυτό προσπαθεί να απαντήσει το παρακάτω σημείωμα.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2016

1. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ειπώθηκε ήδη ότι βασικός δικαιολογητικός παράγοντας του θεσμού της επικοινωνίας, είναι ότι τελικά αυτή η επαφή με το γονέα, βαίνει προς το συμφέρον του τέκνου. Πράγματι, κατά μόνιμη παραδοχή του συνόλου των δικαστικών αποφάσεων, «η επικοινωνία συντελεί δε και στην ανάπτυξη του ψυχικού κόσμου του τελευταίου και της εν γένει προσωπικότητάς του». Τι γίνεται όμως στην περίπτωση κατά την οποία πολλοί λόγοι υποδεικνύουν ότι η επαφή του συγκεκριμένου τέκνου με το συγκεκριμένο γονέα μόνο αρνητικές συνέπειες θα προκαλέσει; Υπάρχουν (σπάνιες, ακριβώς επειδή είναι ακραίες) περιπτώσεις στις οποίες ο γονέας καταφέρεται εγκληματικά κατά όχι μόνο απλά του άλλου συζύγου, δημιουργώντας έτσι κλίμα έντασης όποτε ασκείται το δικαίωμα επικοινωνίας, αλλά και έναντι του ίδιου του παιδιού. Σε αυτή τη σκέψη στηρίζεται η άποψη η οποία υποστηρίζει, ότι στις εξαιρετικές αυτές περιπτώσεις, δικαιολογείται η αφαίρεση ακόμα και του δικαιώματος επικοινωνίας από το γονέα που δεν κατοικεί με το ανήλικο τέκνο.

Αυτή η άποψη είναι και η ορθή, αφού σε περίπτωση που είναι πρόδηλο ότι το συμφέρον του τέκνου καταπατάται μέσω της επικοινωνίας με τον ακατάλληλο γονέα – και άρα μέσω της επικοινωνίας ικανοποιείται μόνο η επιθυμία του τελευταίου για επικοινωνία – καθόλου λογικό δεν είναι να εμμένουμε σε ύπαρξη δικαιώματος επικοινωνίας. Οι αξιολογήσεις του οικογενειακού δικαίου στο μέτρο που αφορούν στο τέκνο, είναι εξόχως παιδοκεντρικές και αποσκοπούν στο συμφέρον του. Μια τέτοια θεώρηση δεν θα άντεχε στο περιβάλλον των σχετικών διατάξεων.

Διαφορετικό είναι βέβαια το εξής ζήτημα: στην πράξη, θα είναι τόσες πολλές οι προϋποθέσεις προκειμένου να αφαιρεθεί το δικαίωμα επικοινωνίας, ώστε (έχει καταλήξει να) θεωρείται αδύνατον να εκδοθεί απόφαση που να το αποκλείει.

Όστε σχεδόν πάντα, ακόμα και αν υπάρχει επίμεμπτη συμπεριφορά του γονέα, που θα θέτει μία κατ' αρχήν υποψηφιότητα για αποκλεισμό του από το δικαίωμα

επικοινωνίας, αυτό στην πλειονότητα των περιπτώσεων δεν θα αποκλείεται αλλά θα περιορίζεται.

Εξάλλου, ακόμα και η επικοινωνία με έναν τέτοιο γονέα, ίσως είναι προτιμότερη από την «καθόλου» επικοινωνία. Αυτό διότι για τον προσδιορισμό του συμφέροντος του τέκνου λαμβάνονται υπόψη τόσο η υποκειμενική πλευρά του παιδιού, η ψυχική του διάθεση και στάση σε σχέση με την επικοινωνία, όσο και αντικειμενικό-αξιολογικά κριτήρια. Η ψυχική στάση του παιδιού είναι μεταβλητή, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι έχει δευτερεύουσα σημασία. Η εκτίμηση της υποκειμενικής πλευράς του παιδιού συνδέεται κυρίως με την ανάγκη προστασίας του στο παρόν από την επιβάρυνση και τις συνακόλουθες δυσμενείς επιπτώσεις που θα συνεπάγεται γι' αυτό μια επικοινωνία που είναι αντίθετη προς τη θέλησή του. Από αντικειμενική άποψη σημαντικό ρόλο θα διαδραματίζει στη διαμόρφωση της σχετικής κρίσης προσδιορισμού του συμφέροντος του τέκνου η μακροπρόθεσμη -με βάση τη μελλοντική προοπτική - ανάγκη της διατήρησης της επαφής με τον άλλο γονέα και οι επιδράσεις που αυτή έχει στην εν γένει ανάπτυξη και εξέλιξη της προσωπικότητας του παιδιού. Η επιβολή του αποκλεισμού τελεί υπό την προϋπόθεση ότι άλλα ηπιότερα (περιοριστικά) μέτρα ρύθμισης της επικοινωνίας έμειναν χωρίς αποτέλεσμα ή η αναποτελεσματικότητά τους είναι δεδομένη εκ των προτέρων. **Αυτό επιβάλλεται επίσης για τον επιπλέον λόγο ότι η επιμήκυνση της απουσίας επαφής τους, μακροπρόθεσμα θα επηρεάσει αρνητικά τον ψυχισμό του ανήλικου, με αισθήματα απόρριψης του πατρικού/μητρικού προτύπου, γεγονός που σίγουρα θα του κοστίσει στη μελλοντική κοινωνική και κυρίως οικογενειακή του ζωή.**

Έτσι, προτού το δικαστήριο καταλήξει στην έσχατη λύση του αποκλεισμού επικοινωνίας, θα προτιμήσει τη ρύθμιση της επικοινωνίας με τέτοιους όμως περιορισμούς, ώστε αφενός να συνεχίσει υφιστάμενο το δικαίωμα, αφετέρου

όμως να διαφυλάσσεται επαρκώς, συνολικά, δηλαδή σε συνάρτηση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων συνεπειών, το συμφέρον του τέκνου. **Όπως άλλωστε έχει ήδη νομολογηθεί, το δικαίωμα επικοινωνίας μπορεί να ασκείται λ.χ. μόνο για μια ώρα το μήνα, η οποία θα γίνεται ενώπιον τρίτου προσώπου (π.χ. ενώπιον κοινωνικού λειτουργού) και μάλιστα σε δημόσιο χώρο!**

Μόνο όταν ακόμα και αυτά τα πλέον περιοριστικά μέτρα (ή και άλλα που μπορεί ελεύθερα το Δικαστήριο να ορίσει) τα οποία ωστόσο επιτρέπουν στο δικαίωμα (μόλις) να «επιζεί», δεν είναι ικανά, ενόψει της συγκεκριμένης περίπτωσης, να διαφυλάξουν το συνολικό συμφέρον του τέκνου, απομένει στο Δικαστήριο να ορίσει, ως μόνη επιλογή για την εξυπηρέτηση του βασικού του στόχου (συμφέρον του τέκνου), τον αποκλεισμό του δικαιώματος επικοινωνίας.

Όλα τα παραπάνω θα γίνουν πιο εύκολα κατανοητά μέσα από την αναφορά σε συγκεκριμένες αποφάσεις και πραγματικά περιστατικά που αφορούν στο εξεταζόμενο ζήτημα.

2. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

Για παράδειγμα, στην υπ' αριθμ. 8/2016 ΜΠρΠειρ, το Δικαστήριο δεν απέκλεισε το δικαίωμα επικοινωνίας του αιτούντος, αν και έκανε δεκτά τα κάτωθι ως προς τη συμπεριφορά του πατέρα κατά της μητέρας:

«Επιπλέον, αρκετές φορές της αποστερούσε την ελευθερία της, δια του παράνομου εγκλεισμού της εντός της συζυγικής οικίας, με αφαίρεση των κλειδιών και του κινητού της τηλεφώνου, προκειμένου να την εξουσιάζει αποκομμένη από τον κοινωνικό περίγυρο και να την εμποδίζει να προσφύγει στους οικείους της και τις αρμόδιες υπηρεσίες καθιστώντας γνωστά τα σε βάρος της τελεσθέντα αδικήματα. Αποτέλεσμα τούτων ήταν η αιτούσα να διατελεί συνεχώς σε καθεστώς σοβαρού φόβου και ανησυχίας για την

σωματική ακεραιότητα της ίδιας και του τέκνου της από τις ανεξέλεγκτες αντιδράσεις του καθ' ου, με αποκορύφωμα το επεισόδιο στις 15-4-2015, που οδήγησε σε οριστική ρήξη των σχέσεων και διακοπή της έγγαμης συμβίωσης, καθόσον ο καθ' ου την κτύπησε με τα χέρια και τα πόδια του προκαλώντας της σωματικές βλάβες και συγκεκριμένα [...] καθώς επίσης την απείλησε ότι θα την σφάζει, καθώς και όλη την οικογένεια της, αν καλέσει την αστυνομία, προκαλώντας της τρόμο και ανησυχία και επιπλέον την εξύβρισε με χυδαίες εκφράσεις και χαρακτηρισμούς».

Επίσης, στην 126/2016 ΜΠρΠειρ κρίθηκε ότι δεν πρέπει να αφαιρεθεί το δικαίωμα επικοινωνίας του πατέρα, **παρά το γεγονός ότι το ίδιο το παιδί, με ώριμη σκέψη, εξεδήλωνε την άρνησή του στην επικοινωνία, λόγω άσχημης συμπεριφοράς του πατέρα του στη μητέρα του.** Συγκεκριμένα τα κρίσιμα αποσπάσματα της απόφασης έχουν ως εξής:

«Από την έκδοση του διαζυγίου και μέχρι σήμερα το ανήλικο τέκνο των διαδίκων διαμένει με τη μητέρα του και με το δεύτερο σύζυγό της, ενώ από το ίδιο χρονικό σημείο και μέχρι τον Μάιο του έτους 2015 διενεργούνταν και η επικοινωνία του με τον πατέρα του. Από το ως άνω χρονικό σημείο ο ανήλικος αρνείται πεισματικά και απόλυτα την επικοινωνία με τον πατέρα του, άρνηση την οποία επανέλαβε σταθερά και κατά τη συζήτηση με τη Δικαστή. Ως αιτία της άρνησής του αυτής, αναφέρει το ότι ο πατέρας του καταφέρεται εναντίον της μητέρας του, παρά το ότι του έχει καταστήσει σαφές ότι δεν θέλει να μιλάει άσχημα για εκείνην επειδή αυτό τον ταράζει και τον στενοχωρεί [...]. Με βάση τις ως άνω σκέψεις το παρόν Δικαστήριο, κρίνει ότι παρά την παρούσα κατάσταση άρνησης του ανήλικου, η οποία πιθανολογείται ότι μπορεί να μεταβληθεί εκ νέου, καθώς αφενός ο ως άνω ανήλικος είχε επικοινωνία με τον πατέρα του, για τον οποίο σημειωτέον ουδόλως πιθανολογήθηκε ψυχολογικό πρόβλημα, χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα στην

συμπεριφορά, την ανάπτυξη και την παιδαγωγική του και αφετέρου οι διάδικοι και ο ανήλικος έχουν προσφύγει στην βοήθεια ειδικών που μέριμνά τους είναι να μπορέσουν να εξισορροπήσουν τις σχέσεις μεταξύ των γονέων αλλά και εκάστου με το τέκνο τους, ότι πρέπει να ρυθμιστεί προσωρινά η επικοινωνία του πρώτου αιτούντος με τον ανήλικο, για τον επιπλέον λόγο ότι η επιμήκυνση της απουσίας επαφής τους, μακροπρόθεσμα θα επηρεάσει αρνητικά τον ψυχισμό του ανήλικου, με αισθήματα απόρριψης του πατρικού προτύπου».

Στη συγκεκριμένη περίπτωση το ανήλικο αρνούταν την επικοινωνία με τον πατέρα διότι εκείνος τηρούσε μία εγκληματική στάση κατά της πρώην συζύγου του. Το Δικαστήριο ωστόσο έκρινε ότι ενόψει των γεγονότων ότι δεν υπήρχαν ψυχολογικά προβλήματα στο πρόσωπο του πατέρα (τα οποία να τον καθιστούν επικίνδυνο για το παιδί), ενόψει της βοήθειας ειδικών για το συγκεκριμένο ζήτημα (ψυχολόγων κτλ) αλλά και του μακροπρόθεσμου κόστους της έλλειψης μίας αντρικής φιγούρας, έστω και εκείνου του ανθρώπου, **ο αποκλεισμός της επικοινωνίας θα εξυπηρετούσε λιγότερο το συμφέρον του τέκνου, από ότι η, έστω περιορισμένη (2 ημέρες και 8 ώρες μηνιαίως) επικοινωνία.** Εξάλλου, δεν προέκυψε από πουθενά ότι ο πατέρας ήταν επικίνδυνος για την υγεία και τη σωματική ακεραιότητα του ανήλικου.

Αντίθετα, στην απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών 8074/2004, το ιστορικό είχε ως εξής:

«Η συμπεριφορά της μητέρας προς τα παιδιά και το σύζυγό της ήταν από την αρχή αφενός αδιάφορη και αφετέρου βίαιη, με εκδηλώσεις χειροδικίας και τρομοκράτησής τους, γεγονός που οδήγησε τον πατέρα το Νοέμβριο του 1996 να μετοικήσει με τα παιδιά από το ξενοδοχείο που διέμεναν μέχρι τότε. Παρόλο που η μητέρα δεν υπέβαλε ποτέ μέχρι σήμερα αίτηση για τη ρύθμιση της επικοινωνίας της με τα ανήλικα παιδιά της, ο πατέρας δεν την

εμπόδιζε να επικοινωνεί μαζί τους, όποτε το ζητούσε, παρά τις αντιρρήσεις των παιδιών, λόγω των τραυματικών εμπειριών που είχαν από τη συμβίωσή τους. Αλλά και κατά τη διάρκεια των συναντήσεών τους αυτών δεν σταμάτησε να τα τρομοκρατεί, λέγοντάς τους ότι ο μόνος λόγος που τα έφερε στον κόσμο είναι τα χρήματα και ότι η πρόθεσή της είναι να τα πάρει, θέλοντας και μη, μαζί της στη Μόσχα, όπου διαμένει πλέον μόνιμα, με σκοπό να αποσπάσει χρήματα από τον τέως σύζυγό της. Μάλιστα του τελευταίου σχεδιάζει τη δολοφονία με επαγγελματίες δολοφόνους, όπως καταθέτουν, εξ ιδίας αντιλήψεως, σε ένορκες βεβαιώσεις που έχουν δοθεί με αφορμή άλλες δίκες μεταξύ των διαδίκων, μεταξύ άλλων, η αδελφή της ΓΑ.-Κ.** και η στενή της φίλη Λ.Σ.** Οι επικοινωνίες αυτές των παιδιών με τη μητέρα τους είχαν πάντα αρνητικές συνέπειες γι' αυτά, με αποτέλεσμα, κάθε φορά, να οδηγούνται σε παλινδρομήσεις και να απαιτείται αρκετός χρόνος για να επανέλθουν στην κανονική τους ζωή. Κατά το χρονικό διάστημα από Οκτώβριο του 2001 έως τον Απρίλιο του 2004 η μητέρα ταξίδευε σε διάφορες χώρες και δεν επεδίωξε, ούτε είχε επικοινωνία με τα παιδιά της, εκτός από μια τηλεφωνική επικοινωνία κατά τις εορτές των Χριστουγέννων του 2003, με προτροπή του πατέρα τους, κατά την οποία και πάλι τα απείλησε ότι θα τα πάρει μαζί της στη Μόσχα, είτε το θέλουν είτε όχι. Κατά τη διάρκεια των διακοπών του Πάσχα 2004 τα παιδιά, παρά τις αντιρρήσεις τους, συναντήθηκαν με τη μητέρα τους αρκετές φορές, μετά από πιεστικές προτροπές του πατέρα τους, κατά τη διάρκεια των οποίων, όμως, δεν στάθηκε δυνατό να οικοδομηθεί η αυτονόητη συναισθηματική σχέση που πρέπει να υπάρχει μεταξύ παιδιών και μητέρας, εξαιτίας του χαρακτήρα της τελευταίας που προαναφέρθηκε, η οποία στην τελευταία συνάντησή τους τους είπε ότι τα έφερε στον κόσμο μόνο για χρήματα. Έκτοτε δεν είχαν άλλη επικοινωνία, ενώ τα παιδιά, τα οποία εν τω μεταξύ έχουν μεγαλώσει και ωριμάσει περισσότερο απ' ότι δικαιολογεί η ηλικία τους,

αρνούνται κάθε επαφή μαζί της.. Η αρμόδια κοινωνική λειτουργός της υπηρεσίας αυτής συναντήθηκε και με τον πατέρα, πρόσφατα δε τον Ιούλιο του 2004 και με τα παιδιά, για τα οποία στην εκτενή από 13.9.2004 έκθεσή της, αναφέρει, μεταξύ άλλων «... εμφανίζουν ιδιαίτερη ωριμότητα, η οποία δεν συνάδει με την ηλικία τους. Είναι εμφανώς ταλαιπωρημένα και πληγωμένα και δήλωσαν ξεκάθαρα ότι δεν επιθυμούν να συναντήσουν τη μητέρα τους, ούτε να επικοινωνήσουν μαζί της τηλεφωνικά, καθώς τους λέει πράγματα που τα πληγώνει ...». «... Εξέφρασαν δε τη δυσαρέσκειά τους ως προς τις πιέσεις που έχουν δεχθεί από τον πατέρα τους σχετικά με τις επικοινωνίες με τη μητέρα τους και δήλωσαν ότι δεν θα ήθελαν πλέον να τα πιέζει και να σεβαστεί την απόφασή τους να μην ξαναδούν τη μητέρα τους, παρά μόνον αν τα ίδια θελήσουν ...».

Περαιτέρω πιθανολογήθηκε ότι η μητέρα, κατά το χρονικό διάστημα από Νοέμβριο 1996 μέχρι το Δεκέμβριο του 1997 παρακολουθείτο από νευρολόγο-ψυχίατρο με διάγνωση «παρανοϊκή σχιζοφρένεια με χαρακτηριστικά: παραισθήσεις, επιθετικότητας, έλλειψη συνεργατικότητας, αδιαφορία, έκδηλο αρνητισμό ...» ενώ από 11.7.98 έως 29.7.98 υπεβλήθη σε αναγκαστική νοσηλεία σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική, μετά από εισαγγελική παραγγελία, επειδή απειλούσε ότι θα αυτοκτονήσει, με διάγνωση «... καταθλιπτικόμορφη συμπτωματολογία, παρανοειδής ετοιμότητα και στοιχεία διαταραχών προσωπικότητας και συμπεριφοράς ...».

Ενόψει όλων αυτών πιθανολογήθηκε επαρκώς ότι η οποιαδήποτε επικοινωνία της μητέρας με τα ανήλικα παιδιά της στην παρούσα φάση της ανάπτυξής τους θα επηρεάσει αρνητικά τον ψυχισμό τους και θα τα οδηγήσει σε παλινδρομήσεις, με δεδομένη την κάθετη άρνησή τους προς τούτο, η οποία δεν μπορεί πλέον να αγνοηθεί, λόγω της ηλικίας και της ωριμότητάς τους, που προαναφέρθηκε. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει το δικαστήριο

από όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν, τα οποία είναι αρκετά στην παρούσα διαδικασία, που αρκεί πιθανολόγηση, χωρίς να κρίνεται απαραίτητη η προσωπική επικοινωνία με τα ανήλικα, η οποία θα απέβαινε, ενδεχομένως, περισσότερο επιζήμια γι' αυτά. Η ρύθμιση δε αυτή κρίνεται αναγκαία, διότι οποιοσδήποτε άλλος περιορισμός στην επικοινωνία, ο οποίος δεν θα την απέκλειε εντελώς, θα απέβαινε αναποτελεσματικός, αφενός διότι η αιτούσα μητέρα δεν διστάζει και παρουσία τρίτων, όπως του πατέρα τους να τα τρομοκρατεί και να τα πληγώνει και αφετέρου τα παιδιά ανθίστανται πλέον σθεναρά σε οποιαδήποτε επικοινωνία μαζί της, για την οποία δεν μπορούν να εξαναγκαστούν».

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η μητέρα δεν καταφερόταν μόνο ενάντια του πατέρα, αλλά και ενάντια των τέκνων. Παράλληλα, κανένας περιορισμός στην επικοινωνία δεν θα μπορούσε να εγγυηθεί την ψυχική και σωματική ευεξία των τέκνων. Χαρακτηριστική είναι η διατύπωση της απόφασης σύμφωνα με την οποία *«Η ρύθμιση δε αυτή κρίνεται αναγκαία, διότι οποιοσδήποτε άλλος περιορισμός στην επικοινωνία, ο οποίος δεν θα την απέκλειε εντελώς, θα απέβαινε αναποτελεσματικός, αφενός διότι η αιτούσα μητέρα δεν διστάζει και παρουσία τρίτων, όπως του πατέρα τους να τα τρομοκρατεί και να τα πληγώνει»*. Ώστε το μόνο μέτρο το οποίο απέμενε ήταν εκείνο του παντελούς αποκλεισμού της επικοινωνίας.

Στον ίδιο χρόνο, η μητέρα είχε ήδη διαγνωσθεί με έντονα ψυχολογικά προβλήματα ενώ παράλληλα τα τέκνα δήλωναν την άρνησή τους να συναναστραφούν με τη μητέρα τους, βούληση η οποία προερχόταν από ανήλικα εξαιρετικά ώριμα για την ηλικία τους, λόγω και των συνθηκών.

Αξίζει ωστόσο να παρατηρηθεί ότι ακόμα και σε αυτή την εντελώς ακραία περίπτωση, στην οποία τελικά αφαιρέθηκε το δικαίωμα επικοινωνίας, το Δικαστήριο ήταν προσεκτικό

στη διατύπωσή του απαλύνοντας κατά κάποιον τρόπο τον περιορισμό, διαλαμβάνοντας ότι *«στην παρούσα φάση της ανάπτυξής τους θα επηρεάσει αρνητικά τον ψυχισμό τους και θα τα οδηγήσει σε παλινδρομήσεις»*, υποδεικνύοντας έτσι ότι είναι ανοικτός ο δρόμος μελλοντικής μεταρρύθμισης της απόφασης, δια του ά. 1536 ΑΚ περί μεταβολής των συνθηκών υπό τις οποίες εκδόθηκε η απόφαση.

3. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΑΠΠΟΥΔΩΝ-ΓΙΑΓΓΑΔΩΝ

Δικαίωμα επικοινωνίας παρέχει ο Αστικός Κώδικας και στους απώτερους ανιόντες του ανηλικού. Αυτή η επιλογή του νομοθέτη φαίνεται λογική, αφού οι αξιολογήσεις που τον οδήγησαν στην απονομή αυτού του δικαιώματος στους γονείς του τέκνου, ευσταθούν – κατά το ήττον – και ως προς του απώτερους αυτού ανιόντες, δηλαδή τους (προ)παππούδες και τις (προ)γιαγιάδες.

Ωστόσο, δοθείσας:

1. της ρητής νομοθετικής πρόβλεψης για στέρηση από αυτούς του δικαιώματος επικοινωνίας (η οποία δεν υπάρχει, τουλάχιστον ρητώς – ως προς τους γονείς),

2. της αξιολογικής αντινομίας του να πρόκειται για συναναστροφή εντελώς αντίθετη στο συμφέρον του τέκνου και παρ'όλα αυτά να επιτρέπεται και

3. του σαφώς όχι ισοβαρούς της σημασίας επικοινωνίας του τέκνου με τους απώτερους ανιόντες του σε σύγκριση με εκείνη με τους γονείς του,

είναι προφανές ότι ο αποκλεισμός του δικαιώματος επικοινωνίας με τους πρώτους δεν θα απαιτεί τις εντελώς εξαιρετικές εκείνες περιστάσεις που απαιτούνταν προκειμένου να αποκλειστεί ο γονέας από το δικαίωμα επικοινωνίας.

Για παράδειγμα, η 10278/2013 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών απέρριψε αίτηση απώτερων ανιόντων (παππού και γιαγιάς) για επικοινωνία με το ανήλικο εγγόνι τους. Το δικαστήριο εκτίμησε ότι ο παππούς και η γιαγιά από την πατρική γραμμή επηρεάζουν δυσμενώς το παιδί σε βάρος της μητέρας, με αποτέλεσμα να δημιουργούν αρνητικά συναισθήματα στο παιδί γι' αυτή, ώστε να μην είναι επωφελής για το ανήλικο παιδί η επικοινωνία του με αυτούς.

Τα αυτά ισχύουν αναλογικά και ως προς τα αδέρφια των ανηλίκων τέκνων και το δικαίωμα επικοινωνίας μαζί τους.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε κάθε περίπτωση, αποκλεισμός της επικοινωνίας του γονέα με το ανήλικο τέκνο του μπορεί να δικαιολογηθεί σε όλως ακραίες περιπτώσεις και μόνο εφ' όσον η επαφή τους εγκυμονεί κινδύνους για τη σωματική ή ψυχική

υγεία του ίδιου του ανηλίκου (π.χ. φρενοβλάβεια του γονέα η επικίνδυνη και μεταδοτική μολυσματική νόσος).

Προηγουμένως βέβαια το Δικαστήριο θα έχει εξαντλήσει όλα τα περιοριστικά της επικοινωνίας μέτρα, τα οποία θα έχει κρίνει ότι δε θα διασφάλιζαν επαρκώς τη σωματική και ψυχική ευεξία του τέκνου. Διότι αν υπάρχει περίπτωση να διατηρηθεί ακόμα και μία επιφανειακή επικοινωνία χωρίς να διακινδυνεύει το συμφέρον του τέκνου, τότε το Δικαστήριο θα σταθεί υπέρ της διατήρησης του (έστω περιτμηθέντος) δικαιώματος επικοινωνίας. **Χαρακτηριστικότερη όλων, η οριακή περίπτωση στην οποία ρυθμίστηκε επικοινωνία μίας ώρας μηνιαίως, σε δημόσιο χώρο, υπό την εποπτεία και καθοδήγηση κοινωνικής λειτουργού.**

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας:

ΓΙΑΝΝΑΤΣΗΣ ΚΑΙ ΨΑΡΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

WWW.YIANNATSISS.GR
38, ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ, ΚΟΛΩΝΑΚΙ
106 76, ΑΘΗΝΑ
ΕΛΛΑΔΑ
Τ: (+30) 210 7231076
F: (+30) 210 7231075